

P r o t o k ó ł nr LVIII/06

z LVIII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku, która odbyła się w dniu 28 września 2006r. w sali Rajców Urzędu Miasta w Kłodzku.

Sesja rozpoczęła się o godz. 10⁰⁰.

1. Otwarcie LVIII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku.

Otwarcia sesji dokonał Przewodniczący Rady Miejskiej w Kłodzku Pan **Józef Migdał** mówiąc: „**Otwieram LVIII sesję Rady Miejskiej w Kłodzku**”.

Następnie Przewodniczący powitał Panie i Panów Radnych, burmistrza miasta Kłodzka Pana **Romana Lipskiego**, zastępców burmistrza: Pana **Leszka Michalskiego** oraz Pana **Janusza Rudnickiego**, sekretarza urzędu Pana **Jerzego Rutkowskiego**, dyrektorów jednostek podległych, naczelników wydziałów, pracowników urzędu, media oraz obecnych na sali mieszkańców Kłodzka.

2. Stwierdzenie ważności sesji.

Na podstawie listy obecności Przewodniczący stwierdził, iż obecnie w sesji bierze udział 17 radnych, co stanowi wymagane quorum do podejmowania prawomocnych uchwał.

Radni Pan P. Brzostowicz i Pan K. Oktawiec przybyli o godz. 10¹⁰.

Nieobecni podczas trwania całej sesji radna Pani Jolanta Kobak oraz radny Pan Łukasz Walter.

Stan Rady wynosił wówczas 19 radnych.

3. Wybór sekretarzy sesji.

Nikt z radnych nie wyraził woli pełnienia funkcji sekretarza LVIII sesji, zatem nie dokonano jego wyboru.

4. Zatwierdzenie porządku obrad sesji.

Zastępca burmistrza **Pan J. Rudnicki** zaproponował wprowadzenie projektu uchwały w sprawie nadania tytułu Honorowy Obywatel Kłodzka dla Pani Renaty Hawrylak Rautenberg, **druk nr 521**.

Innych propozycji nie wniesiono, Przewodniczący Pan poddał pod głosowanie przyjęcie poprawki zgłoszonej przez Pana burmistrza.

*Głosowanie: za – 18 jednogłośnie. **Poprawkę przyjęto.***

Głosowanie całego porządku obrad wraz z naniesioną poprawką w punkcie 14a.

*Głosowanie: za – 18 jednogłośnie. **Porządek obrad został przyjęty i przedstawia się następująco:***

1. Otwarcie LVIII sesji Rady Miejskiej w Kłodzku.

2. Stwierdzenie ważności sesji.
3. Wybór sekretarza sesji.
4. Zatwierdzenie porządku obrad sesji.
5. Zatwierdzenie protokołu z LVI oraz LVII nadzwyczajnej sesji.
6. Sprawozdanie Burmistrza Miasta Kłodzka z prac między sesjami Rady Miejskiej.
7. **Ocena realizacji działań w zakresie dożywiania dzieci w szkołach.**
8. **Analiza wykorzystania mienia gminnego w 2006r.**
9. **Efekty dotychczasowej współpracy Kłodzka z miastami partnerskimi.**
10. Podjęcie uchwały w sprawie ustanowienia kierunku działania Burmistrza Miasta Kłodzka w ramach jednoosobowego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Administracji Mieszkaniami Gminnymi Spółka z o.o. w Kłodzku, **druk nr 509.**
11. Podjęcie uchwały w sprawie nabycia nieruchomości, **druk nr 516.**
12. Podjęcie uchwały w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko, **druk nr 518.**
13. Podjęcie uchwały w sprawie utworzenia na terenie miasta Kłodzka odrębnych obwodów głosowania w Szpitalu i w Zakładzie Karnym dla przeprowadzenia zarządzonych na dzień 12 listopada 2006r. wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, rady m.st. Warszawy i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, **druk nr 519.**
14. Podjęcie uchwały w sprawie dokonania zmian w budżecie Gminy Miejskiej Kłodzko na 2006 rok, **druk nr 520.**
- 14a. Podjęcie uchwały w sprawie nadania tytułu Honorowy Obywatel Kłodzka, **druk nr 521.**
15. Interpelacje i zapytania radnych.
16. Wnioski i oświadczenia radnych.
17. Sprawy różne.
18. Zakończenie sesji.

5. Zatwierdzenie protokołu z LVI oraz LVII nadzwyczajnej sesji.

Uwag do protokołów nie wniesiono, przyjmując je jednogłośnie 18 głosami „za”

6. Sprawozdanie Burmistrza Miasta Kłodzka z prac między sesjami Rady Miejskiej (zał. nr 1).

Radny Pan **Z. Żerkowski** zapytał o akty notarialne, prosi o podanie z kim zawarto 19 aktów notarialnych. Ponadto radny zwrócił się z zapytaniem do Pana burmistrza dot. uporządkowania spraw lokalowych w budynku, gdzie mieści się Hotel *Pan Tadeusz*. Czy uporządkowane są sprawy związane z lokalami mieszkalnymi i użytkowymi w tym budynku.

Pan radny prosi o podanie za jaką sumę została sprzedana powyższa nieruchomość.

Pan burmistrz **R. Lipski** odpowiadając na powyższe pytania poinformował, iż w informacji burmistrza z prac między sesjami podaje dlatego tylko ilość sprzedanych lokali albowiem obowiązuje ochrona danych osobowych i nie można podać z imienia i nazwiska osób, którym przydzielono lokal. W kwestiach dotyczących sprzedaży budynku przy

ul. Grotgера pisano we wcześniejszych sprawozdaniach burmistrza, do których radny może sięgnąć i sprawdzić za jaką kwotę i na jakich warunkach sprzedano tą nieruchomość.

Pomiędzy radnym **Z. Żerkowskim**, a Burmistrzem Panem **R. Lipskim** wywiązała się dyskusja na temat jawności niektórych danych, oraz procedury sprzedaży budynku przy ul. Grottgera.

Radny Pan **M. Krzak** zwrócił się z zapytaniem dot. **pkt 1 D. Dzierżawy**, w którym zapisano, iż burmistrz zawarł umowę dzierżawy gruntu na okres 10 lat – Pan radny pyta czy nie powinna w tym miejscu być zgoda Rady, skoro dzierżawę zawiera się na okres 10 lat.

W odpowiedzi Pan burmistrz **R. Lipski** wyjaśnił, iż musiała być w tej materii zgoda Rady dopiero po tym, burmistrz mógł sfinalizować sprawę.

Radny Pan **M. Krzak** stwierdził, iż do Rady wpłynął projekt uchwały dot. nieruchomości przy ul. Wojska Polskiego 4a pyta więc czy nie dotyczy on właśnie tej sprawy.

Pan Burmistrz zobowiązał się, iż w przerwie sesji sprawdzi te kwestie.

7. Ocena realizacji działań w zakresie dożywiania dzieci w szkołach (zał. nr 2).

Wiceprzewodnicząca Pani **C. Włodarczyk** nie zgłosiła uwag do materiału sporządzonego przez Ośrodek Pomocy Społecznej, natomiast niepokoi Panią radną materiał przedłożony przez koordynatora ds. profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Przeznaczono

w tegorocznym budżecie kwotę 26 400 zł właśnie ze środków na przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii z czego wydatkowano tylko 640 zł pozostała kwota jest zbędna. OPS żywi wszystkie dzieci z rodzin, które podlegają obowiązkowej opiece. Pani radna proponuje, aby ze środków przeznaczonych na profilaktykę można było objąć takie dzieci w rodzinach, w których przekroczenie progu dochodowego jest niewielkie, a pomoc dla nich jest jak najbardziej wskazana.

Wyjaśnień udzieliła Pani **Jolanta Leszko** Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Kłodzku. OPS wspólnie z burmistrzem uzyskał w tym roku bardzo wysokie środki na realizację zadania dożywiania dzieci w szkołach, uwzględniono w swoich działaniach pomocowych wszystkie dzieci, które dotknięte są nie tylko dysfunkcją dochodową, ale też problemem alkoholowym. Pani Dyrektor uważa, iż te zaoszczędzone pieniądze z funduszu ds. rozwiązywania problemów alkoholowych zostały zaoszczędzone i mogą być spożytkowane – one nie przepadają. Pani Dyrektor uważa, iż po uzgodnieniu z Radą, Panią koordynator i Burmistrzem środki te będzie można wykorzystać do finansowania wypoczynku dzieci podczas wakacji.

Wiceprzewodnicząca Pani **C. Włodarczyk** zapytała więc, czy wszystkie dzieci w Kłodzku są syte i żadne z nich nie jest głodne.

Pani Dyrektor **J. Leszko** poinformowała, iż tak jak wspomniała rząd ustanowił tzw. wieloletni program dożywiania. Program ten wykracza poza granice ustawowe ustawy o pomocy społecznej bo mówi o tym wyraźnie, że są zwiększone kryteria dotyczące żywienia. Pani Dyrektor ma bardzo ścisły kontakt z Panią koordynator jak i z wszystkimi pedagogami szkół na terenie miasta Kłodzka i jeżeli są dzieci głodne natychmiast OPS reaguje i udziela pomocy. Pani Dyrektor nie miała ani jednego sygnału, że jakieś dziecko nie zostało objęte pomocą.

Radny Pan **W. Gacek** poinformował, iż Komisja Zdrowia na ostatnim swoim posiedzeniu analizowała sprawozdanie z dożywiania dzieci z wykorzystaniem funduszu przeciwalkoholowego przeznaczonego na profilaktykę i zwalczanie alkoholizmu zawnioskowała o rzecz następującą: pozostałą kwotę niewykorzystaną z tego funduszu wnioskuje przeznaczyć na akcję fluorowania zębów dzieci w szkołach. Wielokrotnie zastanawiano się skąd wziąć pieniądze na tego typu akcje, nie było możliwości zakupu fluoru do fluorowania stąd też komisja proponuje tą kwotę przeznaczyć na fluorowanie wszystkich dzieci w szkołach.

Pani Wiceprzewodnicząca zwróciła uwagę na problem rodzin wielodzietnych w których są małe dzieci do 7 lat. Wprowadzie rodzice bądź opiekunowie otrzymują pomoc z OPS jeżeli nie mogą żywić się w jadłodajni na ul. Łukasieńskiego otrzymują ekwiwalent wartości posiłków średniomiesięcznych na osobę, wg Pani radnej są to środki za małe, aby wychować małe dziecko do wieku 7 lat do czasu kiedy pójdzie do szkoły i zacznie jeść gotowany posiłek.

Pani Dyrektor **J. Leszko** wyjaśniła, iż program rządowy dot. dożywiania dzieci obejmuje dzieci od 0 do uczących się Jeżeli dzieci uczęszczają do przedszkola dopłaca się żywienie do przedszkola, matki korzystają z posiłków dla dzieci w jadłodajni, a jeśli nie mogą to otrzymują ekwiwalent pieniężny, ponadto jest to jeden element pomocowy za którym idą następne formy pomocy, nikt nie zapomina o dzieciach od 0 lat, pomocą obejmuje się całą strukturę rodziny uwzględniając jej sytuację ekonomiczną, wielkość rodziny, możliwości finansowe i inne.

Radny Pan **W. Gacek** stwierdził, iż z dyskusji jasno wynika, że problem dożywiania dzieci jest załatwiony, stąd też cały fundusz profilaktyki i zapobiegania alkoholizmowi jest praktycznie do wykorzystania, zatem wnioskuje, aby na przyszłość z ww. funduszu finansować higienę szkolną.

Zastępca burmistrza Pan **J. Rudnicki** uznał, iż wniosek jest jak najbardziej zasadny i jeżeli nie będzie przeciwwskazań formalno – prawnych, aby na taki właśnie cel środki zużyć to wszyscy popierają ten wniosek.

Więcej spostrzeżeń i uwag do powyższego tematu nie wniesiono zatem Przewodniczący zamknął dyskusję w tym punkcie.

8. Analiza wykorzystania mienia gminnego w 2006r. (zał. nr 3).

Pani Wiceprzewodnicząca zapytała na jaki dzień jest podany stan mienia gminnego.

Burmistrz Pan **R. Lipski** podał, iż jest to I połowa roku 2006.

9. Efekty dotychczasowej współpracy Kłodzka z miastami partnerskimi (zał. nr 4).

Radny Pan **L. Rogalewski** zapytał o to, jakie są dotychczasowe efekty współpracy zagranicznej.

Pan **Dariusz Tatka** – Kierownik Biura Promocji poinformował, iż dzięki miastu partnerskiemu z Czech utworzono na twierdzy regiment pruski, który miał okazję zaprezentować się na obchodach I Dni Twierdzy Kłodzkiej. Inną imprezą był maraton górski oraz wyścigi rowerowe MTB o puchar twierdzy kłodzkiej. OSiR realizował dwa projekty pn. „Euroregionalne ferie” oraz „Osiriada” - właśnie dzięki współpracy miast partnerskich

z Czech otrzymano dofinansowanie z Unii Europejskiej. Z okazji obchodów 10-lecia podpisanej umowy z miastem partnerskim jeden z placów w Bensheim otrzymał nazwę *Plac Kłodzki*, w tym roku także Muzeum Ziemi Kłodzkiej wspólnie z Towarzystwem Przyjaźni Polsko – Niemieckiej zorganizowało wystawę prezentującą Ziemię Kłodzką, którą można było oglądać w Bensheim od miesiąca lipca do września. Ponadto podczas tegorocznych Dni Kłodzka miała miejsce promocja książki „Dzieje Ziemi Kłodzkiej”, którą wydano w wersji niemieckiej i polskiej.

Kontynuując temat głos zabrał radny Pan **K. Kubit**, który ostatnio uczestniczył w delegacji do Bensheim i Carvin. Z rozmów jakie przeprowadził z osobami zajmującymi się kulturą i sportem jasno wynika, iż w latach 2007 - 2013 wejdą w życie tzw. miękkie projekty w ramach Unii Europejskiej, które będzie można wspólnie uruchomić. Można będzie zorganizować m.in. turnieje międzynarodowe, na które Unia bardzo chętnie wydaje pieniądze bowiem jest to element integracyjny, szczególnie ma to odzwierciedlenie w naszych miastach bliźniaczych, gdzie jest bardzo duża polonia. Rady **K. Kubit** po wizycie w miastach partnerskich stwierdził, iż jest ogromna wola współpracy, jest duże zaangażowanie ludzi, którzy chcą z Kłodzkiem współpracować, kwestia jest tylko taka, aby tę współpracę zacieśnić. Radny rozmawiał z osobami, które są trenerami różnych zespołów sportowych od koszykówki po piłkę nożną, wymieniono się doświadczeniami, po czym wiedzę tą radny przekazał prezesowi Klubu MKS NYSA ZETKAMA. Radny uważa, że wspólnie przy udziale klubów sportowych, młodzieży szkolnej, radnych i burmistrza takie właśnie projekty unijne zostaną uruchomione.

Radny Pan **K. Oktawiec** stwierdził, iż w informacji przedłożonej radnym brakuje działalności Muzeum i KOK w ramach współpracy z miastami partnerskimi, prosi zatem Pana Burmistrza o uzupełnienie tego dokumentu.

Radny Pan **Z. Żerkowski** zwrócił się z zapytaniem do Burmistrza co dały wyjazdy do miast partnerskich i jakim budżetem przeznaczonym na ten cel Burmistrz dysponuje.

Radny Pan **L. Rogalewski** wyraził zadowolenie z uczestnictwa Pana K. Kubita w wyjazdach do miast partnerskich, bowiem nawiązał kontakty, które mogą doprowadzić do wymiany grup sportowych – to jest pozytyw tego wyjazdu.

Radna Pani **Irena Adamczewska** przypomniała, iż już podczas pierwszej wizyty w Carvin wraz z radną Panią J Sudoł rozpoczęły rozmowy na temat wymiany młodzieży, tak więc konstruktywną współpracę rozpoczęto dużo wcześniej.

Radny Pan **Z. Duda** zwrócił uwagę na fakt, iż miasto partnerskie, które leży najbliżej czyli Nachod poza jedną realizacją projektu nie ma innych oddźwięków współpracy. Radny uważa, że kontakty przygraniczne chociażby z kłodzkimi kupcami byłyby dobrym elementem współpracy.

Radny **K. Kubit** zwrócił uwagę, na fakt, iż problem współpracy z Nachodem może wynikać z tego, iż jego miastem partnerskim jest również Kudowa Zdrój, która leży bezpośrednio i kontakty mają bardzo owocne, realizując wspólnie wiele przedsięwzięć.

Zastępca burmistrza Pan **Leszek Michalski** odniósł się do poruszanych kwestii. Otóż na pytanie radnego Z. Żerkowskiego dot. kosztów współpracy poinformował, iż nie są to żadne porywające pieniądze, na ten rok jest to kwota 20 000 zł, współpracę realizuje się na zasadzie pisania projektów gdzie uzyskuje się dofinansowanie w ramach INTERREGU IIIA, ale nie tylko. Jeśli chodzi o współpracę z Nachodem to jest ona równie owocna jak i z innymi partnerami. Dla przykładu Pan Burmistrz podał, iż w ostatnią sobotę i niedzielę w ramach wspólnego przedsięwzięcia z Czechami organizowano zawody rowerowe w których uczestniczyli czescy i polscy zawodnicy. Stała współpraca z Czechami to organizowanie po obu stronach granicy wernisaży, wystaw, współpracy fotografików. Bitwa o twierdzę i Dni Twierdzy Kłodzkiej zaistniały m.in. dlatego, że podpisano projekt, a strona czeska udzieliła nam porad i szkolenia, uczestniczyła w organizacji tej imprezy tak więc trudno powiedzieć, że Czechów tu nie ma i że oni nie istnieją. Przy okazji wizyty w Carvin w rozmowach z miejscową Polonią przedkładano informację o corocznych wyjazdach na teren miasta Kłodzka, są to 3-4 autobusy Francuzów czyli promocja Kłodzka za granicą nie jest taka mało znacząca. Burmistrz Pan **L. Michalski** poinformował, iż wracając z Carvin delegacja kłodzka odwiedziła Floren w Belgii spotykając się z przedstawicielami miejscowej polonii Panem Stanisławem Adamczykiem i Panem Józefem Krajewskim, którzy regularnie co roku odwiedzają Kłodzko przywożąc dary finansowe dla kłodzkich szkół. Miano okazję obejrzeć wielofunkcyjną hale widowiskowo – sportową były to bardzo owocne rozmowy co w przyszłym roku zaowocuje wizytą drużyny piłkarskiej jak i innych dziedzin współpracy. Strona francuska zgłosiła propozycję, aby kłodzkie muzeum zorganizowało wystawę okresową w Carvin. W ramach wizyty uczestniczono

w posiedzeniu Rady Miejskiej, w uroczystym spotkaniu z radnymi i z przedstawicielami polonii oraz w konwencji politycznej partii francuskich socjalistów, gdzie prezentowano swoje poglądy ubiegając się o nominację w wyborach prezydenta Francji.

Radny Pan **Z. Żerkowski** zwrócił się do burmistrza, aby upublicznił na stronie internetowej zawarte umowy oraz zasady współpracy z miastami partnerskimi.

Pan Burmistrz **R. Lipski** stwierdził, iż nie widzi tu żadnego problemu, po każdej wizycie delegacja jest zobligowana uchwałą Rady Miejskiej złożyć sprawozdanie z pobytu w miastach partnerskich.

Pan burmistrz podkreślił fakt, iż w tej kadencji Rady doprowadzono do właściwej współpracy Kłodzka z miastem Carvin – co zmierza w bardzo dobrym kierunku. Pan burmistrz stwierdził, że współpraca zagraniczna będzie się rozwijała wówczas, gdy w budżecie ujmie się odpowiednie środki finansowe, bowiem na promocji nie można oszczędzać.

Wspomniano, iż przy okazji delegacji nawiązano wstępne kontakty z Węgrami, którzy zaprosili Kłodzko, Bensheim i miasta z Anglii do uroczystości jakie odbędą się w przyszłym roku na Węgrzech.

Na tym zakończono dyskusję w punkcie dotyczącym współpracy zagranicznej Kłodzka z miastami partnerskimi.

10. Podjęcie uchwały w sprawie ustanowienia kierunku działania Burmistrza Miasta Kłodzka w ramach jednoosobowego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Administracji Mieszkaniami Gminnymi Spółka z o.o. w Kłodzku, druk nr 509 (zał. nr 5).

Przewodniczący Komisji Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Ładu Przestrzennego Pan **Z. Żerkowski** poinformował, iż w wyniku dyskusji nad powyższym projektem uchwały komisja zaproponowała zmianę terminu zaprzestania zarządzania wspólnotami mieszkaniowym przez ZAMG Spółka z o.o. w Kłodzku z 60 na **120 dni** przy uwzględnieniu tej poprawki opinia Komisji do projektu uchwały druk nr 509 jest **pozytywna**. Pan **Z. Żerkowski** dodał, iż do podjęcia takiej opinii zainspirowali członków komisji przedstawiciele wspólnot mieszkaniowych głównie z ul. Malczewskiego, którzy nie są zadowoleni z zarządzania przez ZAMG i wyrazili wolę zrezygnowania z zarządzania przez spółkę.

Radny Pan **K. Oktawiec** stwierdził, iż jako członek tej komisji nie czuje się zainspirowany przez osoby uczestniczące w posiedzeniu komisji do podejmowania tego typu uchwał. Jeśli byłaby wola odłączenia od ZAMG wyrażono by ją uchwałą wspólnoty. Radny uważa, że była to pewna grupa reprezentująca poszczególne wspólnoty ale nie była to grupa reprezentatywna do podejmowania tego typu uchwał.

Burmistrz Pan **R. Lipski** wypowiadał się na ten temat wiele razy i uważa, że jest to bardzo zły projekt uchwały, który jest zaprzeczeniem pewnych działań. Okazuje się, że to Rada ma przymusić burmistrza do tego, aby przymusił swoją spółkę do wypowiedzenia umowy wspólnotom. Burmistrz pyta czy ma zrezygnować z dochodów? czy ma stworzyć kłopoty w mieście, aby doprowadzić do właściwej estetyki majątek komunalny? jakim prawem Rada ma się wypowiadać za wspólnotę mieszkaniową? – pyta burmistrz. Każda wspólnota jeżeli będzie uważała, że ZAMG powinien być odsunięty od zarządzania powinna podjąć taką uchwałę. Burmistrz Pan **R. Lipski** podał, iż koszt likwidacji spółki sięga około 3 mln. zł.

Radny Pan **Z. Żerkowski** przypomniał, iż pytał na komisjach burmistrza jakie gmina ma korzyści z tego, że zarządza prywatnymi mieszkaniami z tego powodu do budżetu miasta nie wpłynęła ani złotówka. Radni poprzedniej kadencji mieli nadzieję, że będą wpływały z tego tytułu jakieś środki one jednak nie wpływają zatem radni uznali, że nie widzą potrzeb zajmowania się dalszym zarządzaniem przez ZAMG prywatnymi mieszkaniami. Radny uważa, że mieszkańcy z ul. Malczewskiego są grupą reprezentatywną, która potrafi się zorganizować do wspólnego działania. Ponadto w proponowanym projekcie uchwały nie ma mowy o likwidacji całego zakładu tylko prosi się burmistrza o zaprzestanie zajmowania się prywatnymi mieszkaniami.

Przewodniczący Pan **Józef Migdał** przerwał dyskusję w celu powitania Przewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego Pana **Stanisława Jurcewicza**.

Kontynuując radny **Z. Żerkowski** stwierdził, iż nie jest tak łatwo odłączyć się od ZAMG dlatego mieszkańcy wspólnot proszą radnych o pomoc, która wyrażona jest w proponowanej uchwale.

Radny Pan **K. Oktawiec** przypomniał, iż Rada reprezentuje cały samorząd terytorialny a nie tylko dwie firmy, które są zainteresowane tym, aby Spółce ZAMG odebrać zarządzanie wspólnotami. Parę osób będących na komisji nie reprezentuje poszczególnych zarządów wspólnot, były to osoby, które trochę pokrzyczały, trudno też nazwać przywódcą Pana Portkowskiego, który na ostatniej sesji wyzywał od złodziei dyrektorów ZAMG czy burmistrza. Radny apeluje o więcej rozsądku w całej zaprawie i o zastanowienie się gdzie jest dobro gminy w całej tej sytuacji.

Radny Pan **K. Kubit** w swojej kolejnej wypowiedzi podkreślił fakt, iż panuje teraz wolny rynek więc jeśli wspólnota ma reprezentatywny zarząd wówczas podejmuje uchwałę o wypowiedzeniu umowy z ZAMG. Dla radnego istotne jest to, że około 90% wspólnot funkcjonuje w tej chwili i ma zawarte umowy z ZAMG uważa, że spółka komunalna jest jednym z najlepszych rozwiązań.

Radny Pan **W. Krzelowski** przypomniał, iż zgłoszona została poprawka przez przewodniczącego komisji zatem prosi o przegłosowanie jej. Natomiast z projektu

uchwały wyraźnie wynika, iż problemem tym zajmie się przyszła Rada, w dniu dzisiejszym jednak należy przeprowadzić głosowanie.

O głos poprosił radny Pan **T. Kmieci**, jednak w pierwszej kolejności Pan Przewodniczący poddał pod głosowanie wniosek zgłoszony przez Komisję Gospodarki Komunalnej.

Głosowanie: za – 12, przeciw – 2, wstrzymało się - 1.

Nie mniej jednak radny Pan **L. Rogalewski** poprosił o udzielenie głosu radnemu Panu T. Kmieci.

Przewodniczący udzielił głosu radnemu Panu **T. Kmieci**, który poinformował, iż jest przewodniczącym dużej wspólnoty mieszkaniowej, do współpracy z zarządcą ZAMG nie ma żadnych zastrzeżeń, układa się ona dobrze dlatego też pan radny będzie przeciwny podjęciu powyższej uchwały.

Radny Pan **L. Rogalewski** wniósł o zamknięcie dyskusji i przystąpienie do głosowania.

Zatem Przewodniczący Pan **J. Migdał** podał ponownie pod głosowanie wniosek zgłoszony przez Pana Z. Żerkowskiego.

Głosowanie: za – 12, przeciw – 2, wstrzymało się – 3. Wniosek przyjęto.

Następnie Pan Przewodniczący poddał pod głosowanie projekt uchwały w sprawie ustanowienia kierunku działania Burmistrza Miasta Kłodzka w ramach jednoosobowego Zgromadzenia Wspólników Zakładu Administracji Mieszkaniami Gminnymi Spółka z o.o. w Kłodzku, **druk nr 509**.

Głosowanie: za – 12, przeciw – 7, wstrzymało się – 0.

Uchwała przeszła i otrzymała nr LVIII/454/2006 (zał. nr 6).

Przerwa w obradach od godz. 11²⁰ do godz. 11⁴⁰.

Po przerwie Pan Przewodniczący udzielił głosu Panu **Stanisławowi Jurewiczowi** Przewodniczącemu Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, który przedstawił Radzie Miejskiej Kłodzka krótką informację z działalności Samorządu Województwa Dolnośląskiego. Otóż Pan S. Jurewicz poinformował, iż w ostatnim czasie przyjęto trzy istotne uchwały, dwie zostały podjęte, jedna jest w pierwszym czytaniu. Przyjęto program rozwoju infrastruktury transportowej i komunikacji dla województwa dolnośląskiego. Do tej pory nie było jednego dokumentu, w którym byłyby zebrane wszystkie informacje oraz zdiagnozowany stan komunikacji na Dolnym Śląsku, dotyczy to dróg krajowych i wojewódzkich istotnych z punktu widzenia powiatów czy też gmin, dotyczy to kolei regionalnych, szeroko rozumianego transportu regionalnego, portu lotniczego, a także tego w jaki sposób ma w przyszłości funkcjonować transport rzeczny. W dokumencie jest diagnoza tego stanu i próba odpowiedzi jakie są priorytetowe zadania w następnych latach. W ocenie Pana Jurewicza w dokumencie tym znalazły się zadania w zakresie transportu te, które były dolegliwością, na które zwracały gminy czy powiat

bardzo istotną uwagę. W zestawieniu syntetycznym z powiatu kłodzkiego w materiale znalazły się zadania dróg powiatowych m.in. budowa ścieżek rowerowych, parkingów, oznaczeń, drogi śródsudeckiej, itp. Pan **Jurcewicz** zachęcił radnych do zapoznania się z tym dokumentem bo ma dosyć istotny wpływ na przyjęcie pewnych działań w samorządzie. Drugi ważny dokument to Zintegrowany Program Wojewódzki, jest to dokument, który odpowiada na temat priorytetów na lata 2007 – 2013 w woj. dolnośląskim jest to 13 priorytetów. Są to następujące priorytety: innowacyjność, małe i średnie firmy, społeczeństwo informacyjne, transport, środowisko, bezpieczeństwo, energetyka, turystyka, kultura, edukacja, zdrowie, miasta i pomoc techniczna. Największy nacisk został położony na transport, na małe i średnie przedsiębiorstwa, na innowacyjność, środowisko i miasta. W związku z różnymi perypetiami związanymi z zadaniami finansowymi z funduszu europejskiego z doświadczeniami na tej bazie zaproponowano, aby pełną odpowiedzialność za realizację złożonych wniosków ponosił zarząd województwa. Oznacza to propozycję sejmiku, że od momentu złożenia wniosku do jego rozstrzygnięcia powinno upłynąć nie więcej jak 60 dni. Ostatni bardzo ważny dokument to wieloletni plan inwestycyjny na lata 2007 – 2013 obejmuje zadania własne samorządu województwa. Ponadto Pan **Jurcewicz** poinformował Pana Burmistrza o tym, iż wystąpił do samorządu województwa w sprawie uchwały dotyczącej przekazania nieruchomości w Kłodzku. Na ostatniej sesji odbyło się pierwsze czytanie uchwały dot. opieki nad zabytkami województwa dolnośląskiego. Prosi zatem o kierowanie do dnia 12 października wniosków w tej sprawie. Klub PO wystąpił na sesji o to, aby ująć w formie apelu przyspieszenie budowy drogi ekspresowej S5 oraz rozwoju infrastruktury transportowej zadania: budowa drogi ekspresowej Wrocław – Kłodzko – Międzylesie - ponieważ dziwnym trafem drogi te z planów rządowych wycofano. Na zakończenie Pan S. Jurcewicz poinformował, iż decyzją sejmiku zostały zwiększone nakłady na remonty dróg wojewódzkich o prawie 20 mln. zł.

Radny **Z. Duda** korzystając z okazji podziękował Panu **Jurcewiczowi** za sponsoring zawodów jeździeckich w Chocieszowie.

Radny **K. Kubit** odniósł się do procesu legislacyjnego strategii województwa i z tego co się radny orientuje czas składania wniosków i uwag już minął.

Pan **S. Jurcewicz** wyjaśnił, iż strategia to dokument, który „żyje” i wolą Rady zawsze można wprowadzić jakieś zmiany.

Radny Pan **Z. Żerkowski** poinformował, iż zapoznano się ze strategią województwa i w planach jest ujęta budowa obwodnicy, radny apeluje aby monitorować tą sprawę, bowiem obwodnica dla miasta Kłodzka jest na chwilę obecną niezbędna.

Następnie podjęto dyskusję nad strategią województwa, jej aktualnością i możliwością realizacji w nowej kadencji Rady. W rezultacie Pan Przewodniczący S. Jurcewicz zadeklarował, iż jest do dyspozycji Radnych Kłodzka jeśli mają jakieś propozycje,

sugestie do strategii prosi aby wnosić je za pośrednictwem Komisji Nauki Kultury a także Komisji Polityki Rozwoju Regionalnego.

Pan Burmistrz **R. Lipski** podziękował Panu S. Jurewiczowi za dotychczasową współpracę i za pomoc w realizacji kilku tematów, dot. to m.in. przejęcia nieruchomości przez Gminę Miejską Kłodzko. Poprosił przy tym o powracanie do tematu budowy obwodnicy Kłodzka sygnalizowania tego tematu na bazie województwa i kraju.

Na tym zakończono dyskusję z udziałem Pana Stanisława Jurcewicza Przewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego, Pan Przewodniczący **Józef Migdal** podziękował serdecznie za udział w posiedzeniu sesji i za udzielenie wielu cennych informacji, które wzbogaciły wiedzę radnych.

Prowadzenie sesji przejęła Wiceprzewodnicząca Pani C. Włodarczyk.

11.Podjęcie uchwały w sprawie nabycia nieruchomości , druk nr 516 (zał. nr 7).

Radny Pan **M. Krzak** w imieniu Komisji Budżetu, Finansów i Polityki Gospodarczej wniósł o zniesienie z porządku obrad projektu uchwały **druk nr 516**.

Radny Pan **Z. Żerkowski** Przewodniczący Komisji Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Ładu Przestrzennego poinformował, iż druk nr 516 uzyskał opinię **negatywną**.

Zastępca burmistrza Pan **L. Michalski** wyraził zdziwienie, że wątpliwości budzi fakt wspólnych działań zmierzających do tego, aby gospodarkę odpadami na terenie miasta pozostawić w takim kształcie jak to funkcjonuje na dzień dzisiejszy. Otóż wszyscy wiedzą, że miejskie wysypisko śmieci jest już wyczerpane ponad miarę w związku z tym nie stanowi chyba dla nikogo zaskoczenia, że ta istniejąca obok dziura po wyrobisku pospółki powinna być zagospodarowana na dodatkową kwaterę. Również nie powinien nikogo dziwić fakt, że aby zgodnie ze sztuką budowlaną wykonać tą dodatkową kwaterę to te strome skarpy muszą posiadać odpowiedni kąt nachylenia jak również wokół kwatery musi być pas zieleni, który stanowić będzie strefę ochronną. Niestety polega na tym, że nie jest to teren gminy, przylegają tam działki prywatne, które w niezbędnym zakresie muszą zostać wykupione. Im dłużej gmina będzie zajmować się tym tematem i odwlekać go w czasie, tym później można będzie ubiegać się o dofinansowanie na wykonanie tej dodatkowej kwatery. Stąd też Pan burmistrz zastanawia się czy jest zasadne nie podejmowanie uchwały w tym temacie, bowiem jest to ewidentny interes każdego mieszkańca tego miasta. Na dzień dzisiejszy kończą się fizyczne możliwości na składowanie odpadów. Natomiast jeżeli chodzi o zakres wykupu tych działek to oczywiście prowadzono dodatkowe rozmowy z Międzygminnym Związkiem Celowym czy rzeczywiście gmina musi je wykupywać w zaproponowanym kształcie. Otóż zgodnie z prawem budowlanym i wszystkimi normami nie można terenu wykupić mniej niż wymagają tego przepisy. Arealy zaplanowane na wykupienia są niezbędne do realizacji

inwestycji. Dlatego też Pan Burmistrz apeluje, aby nie odwlekać czegoś co jest bardzo istotne dla miasta.

Wiceprzewodnicząca Pani **C. Włodarczyk** wyjaśniła co powodowało odłożenie w czasie przyjęcie proponowanej uchwały – na co wyraziła zgodę Pani Naczelnik E. Sobolewska. Członkowie Komisji Budżetu wyrazili zaniepokojenie faktem, że działki które zamierza gmina nabyć projektem uchwały druk nr 516 nie znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie śmietniska, obydwie działki nie znajdują się też bezpośrednio na skarpie, którą Gmina musi wzmocnić, aby zabezpieczyć śmietnisko, działki te są znacznie oddalone od siebie i od samego śmietniska. Pani Naczelnik wydziału obiecała, że na sesję październikową będzie przygotowany projekt uchwały, który kompleksowo wskaże, że kupuje się wszystkie niezbędne działki - w takim kształcie uchwała na pewno zostanie przez Radę podjęta, bowiem wszyscy sobie doskonale zdają sprawę – stwierdza pani Włodarczyk, iż śmietnisko to bardzo ważny problem dla naszego miasta.

Pan burmistrz **R. Lipski** zaaprobował propozycję Rady zgłoszoną przez Panią Wiceprzewodniczącą.

Pan **M. Krzak** poprosił też, aby przy opracowaniu nowego projektu uchwały w uzasadnieniu wyjaśnione było dlaczego działka nr 26/1, która jest znacznie oddalona od wysypiska też powinna być kupiona przez Gminę.

Po tych wyjaśnieniach Pani Wiceprzewodnicząca poddała pod głosowanie zdjęcie z porządku obrad projektu uchwały znajdującego się na druku nr 516.

Głosowanie: za – 15 jednogłośnie.

Projekt uchwały w sprawie nabycia nieruchomości, druk nr 516 wycofano z obrad sesji.

12.Podjęcie uchwały w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Kłodzko, druk nr 518 (zał. nr 8).

Pan **Z. Żerkowski** Przewodniczący Komisji Gospodarki Komunalnej, Ochrony Środowiska i Ładu Przestrzennego, poinformował, iż opinia do powyższego projektu uchwały jest **pozytywna** pod warunkiem ujęcia poprawki w § 6 w którym mowa jest o myciu pojazdów samochodowych poza myjniami, komisja proponuje aby było to dopuszczalne jedynie w przypadku własnych pojazdów pod warunkiem zarejestrowania go na osobę wykonującą tę czynność. Poprawka ta jest podyktowana częstymi skargami mieszkańców na uciążliwości wynikające z funkcjonowania nielegalnych myjni samochodowych.

W tym temacie wywiązała się szeroka dyskusja w jakich okolicznościach i komu można myć pojazd samochodowy.

W związku z tym, iż zdania wśród radnych były podzielone, a w konsekwencji nie zaproponowano konkretnego zapisu w § 6 radny Pan **Z. Duda** wniósł o wycofanie całego projektu uchwały w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie

Gminy Miejskiej Kłodzko, w celu ponownego przepracowania go w komisjach merytorycznych i przedłożenia na kolejną sesję Rady Miejskiej.

Pani **C. Włodarczyk** poddała wniosek radnego Z. Dudy pod głosowanie.

Głosowanie: za- 13, przeciw – 0, wstrzymało się – 1. Projekt uchwały wycofano, będzie on przedmiotem dyskusji kolejnej sesji. Przy czym Pani Wiceprzewodnicząca zwróciła się z prośbą do Pana Burmistrza, aby przy pomocy odpowiednich instrumentów prawnych i urzędniczych wspomógł Radę w dopracowaniu tego Regulaminu.

13. Podjęcie uchwały w sprawie utworzenia na terenie miasta Kłodzka odrębnych obwodów głosowania w Szpitalu i w Zakładzie Karnym dla przeprowadzenia zarządzonych na dzień 12 listopada 2006r. wyborów do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, rady m.st. Warszawy i rad dzielnic m.st. Warszawy oraz wyborów wójtów, burmistrzów i prezydentów miast, druk nr 519 (zał. nr 9).

Pani Wiceprzewodnicząca odczytała treść projektu uchwały po czym poddała go pod głosowanie: *za – 14 jednogłośnie.*

Uchwała przeszła i otrzymała nr LVIII/455/2006 (zał. 10).

14. Podjęcie uchwały w sprawie dokonania zmian w budżecie Gminy Miejskiej Kłodzko na 2006 rok, druk nr 520 i 520 „a” (zał. nr 11).

Pani **H. Popiel** – Skarbnik Gminy Miejskiej Kłodzko poinformowała, jakie zmiany wprowadzono drukiem nr 520 „a”. Wyjaśniła, iż poprawka związana jest z ogłoszonym przetargiem, który dotyczył zadań związanych z usuwaniem skutków powodzi. W związku z tym, że kwoty ofert są znacznie wyższe niż zaplanowane zadania w budżecie, nastąpiła konieczność dokonania zmian. Ogółem zadania wzrastają kwotowo o 200 000 zł. proponuje się zdjęcie z tegorocznego budżetu zadania pn. adaptacja pomieszczeń na potrzeby OPS, przyczyną rezygnacji z realizacji tego zadania jest brak uchwały Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w sprawie przekazania Gminie obiektu przeznaczonego na nową siedzibę OPS.

Nie wniesiono uwag ani zapytań do projektu uchwały w sprawie dokonania zmian w budżecie.

Pani Wiceprzewodnicząca poddała projekt uchwały pod głosowanie.

Głosowanie: za – 13, przeciw – 0, wstrzymało się – 0.

Uchwała przeszła i otrzymała nr LVIII/456/2006 (zał. 12).

14a. Podjęcie uchwały w sprawie nadania tytułu Honorowy Obywatel Kłodzka, druk nr 521 (zał. nr 13).

Uzasadnienie do powyższego projektu uchwały przedstawił radnym Pan burmistrz **J. Rudnicki**. Poinformował zebranych, iż autorem i wnioskodawcą projektu uchwały jest Towarzystwo Miłośników Lwowa i Kresów Wschodnich, któremu przewodniczący Pan

Tadeusz Szewczyk. Pani **Renata Hawrylak-Rautenberg** jest kłodzyczanką, po powrocie rodziców z Syberii osiedliła się w Kłodzku, tutaj się urodziła i wychowała, ukończyła szkołę podstawową i muzyczną. Wykształcenie muzyczne kontynuowała w muzycznej szkole średniej we Wrocławiu (dyrygentura, fortepian, wiolonczela), później na Akademii Muzycznej w Gdańsku (Wydział Wokalno-Aktorski). Studia ukończyła ze złotym odznaczeniem „Primus Inter Pares”. Debiutowała na scenie opery w Brnie, przez osiem lat wykładała na swojej Alma Mater, natomiast dalszym etapem jej kariery jest Berlin gdzie obecnie mieszka i gdzie prowadzi Eksperymentalną Klasę Fortepianu zbierając materiały do swojej książki o nowych metodach nauczania gry na fortepianie. Wykładała również śpiew solowy w szkole teatralnej, a obecnie prowadzi prywatną klasę śpiewu solowego specjalizując się w ratowaniu głosu z niewłaściwą techniką i zaburzeniami. Koncertowała na wielu scenach Europy: w Polsce, Niemczech, Hiszpanii, Włoszech, Luksemburgu, na Węgrzech i Łotwie. Za aktywną działalność artystyczną w środowisku Polonii w Niemczech została odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Pracując i działając w środowisku Polonii w Niemczech nie zapomniała o Kłodzku często go odwiedzając i bezinteresownie dając liczne koncerty na spotkaniach Klubu Seniora i Towarzystwie Miłośników Lwowa i Kresów Wschodnich. Pan burmistrz dodał, iż postawa Pani Renaty Rautenberg charakteryzuje się zaangażowaniem w promowanie kultury polskiej za granicą, a także w promowanie zainteresowania historią i współczesnością miasta Kłodzka.

Radny Pan **W. Krzelowski** poinformował, iż na wczorajszym posiedzeniu Komisji Edukacji i Kultury **pozytywnie** zaopiniowano kandydaturę Pani Renaty Hawrylak – Rautenberg do tytułu Honorowy Obywatel Kłodzka.

Pani Wiceprzewodnicząca poddała pod głosowanie projekt uchwały znajdujący się na druku nr 521.

Głosowanie: za – 13 jednogłośnie.

Uchwała przeszła i otrzymała nr LVIII/457/2006 (zał. 14).

*Prowadzenie sesji przejął Przewodniczący Rady Pan **J. Migdał**.*

15. Interpelacje i zapytania radnych.

Pan Przewodniczący poinformował, iż od ostatniej sesji nie wniesiono interpelacji na piśmie.

16. Wnioski i oświadczenia radnych.

W tym punkcie radni również nie zgłosili żadnych wniosków, ani oświadczeń.

17. Sprawy różne.

Burmistrz Pan **R. Lipski** odniósł się do zapytania Przewodniczącego Komisji Budżetu w kwestii dotyczącej zapisu w sprawozdaniu burmistrza między sesjami, gdzie w punkcie dzierżawy jest zapisane: *Zawarłem umowę dzierżawy gruntu przy ul. Wojska Polskiego 4a*. Burmistrz wyjaśnił, iż pracownik, który był w posiadaniu dokumentów zamienił słowo *zaakceptowałem* na *zawarłem umowę (winno być zaakceptowałem)* – za co burmistrz Wysoką Radę przeprasza. Natomiast w dniu wczorajszym przekazano do biura Rady Miejskiej projekt uchwały w sprawie wyrażenia zgody na zawarcie przez Burmistrza Miasta Kłodzka umowy dzierżawy nieruchomości w trybie bezprzetargowym – dokument czeka na rozstrzygnięcie Rady.

Następnie udzielono głosu mieszkance Kłodzka Pani **Martynie Stępnia**k, która w imieniu mieszkańców zamieszkujących dzielnicę Kłodzka przy stadionie miejskim powiadomiła Wysoką Radę o sprawach jakie ich nurtują.

Pani **Martyna Stępnia**k na wstępie podziękowała radnym, a szczególnie Pani C. Włodarczyk, za umożliwienie przedstawienia na sesji problemów mieszkańców ul. Okrzei i Kusocińskiego zamieszkujących w sąsiedztwie OSiR. Otóż Pani **M. Stępnia**k wspólnie z jedną z mieszkank z ul. Kusocińskiego poinformowała, iż sąsiedztwo OSiR jest bardzo uciążliwe dla mieszkańców osiedla. Od czterech lat odbywają się na terenie stadionu hałaśliwe imprezy, które nie pozwalają na normalne funkcjonowanie mieszkańców. Do późnych godzin nocnych rozbrzmiewa głośna muzyka, która przedostaje się do mieszkań nawet przy szczelnie zamkniętych oknach. Taki stan rzeczy nie pozwala na spokojne egzystowanie mieszkańców. W momencie wybudowania hali sportowej padały obietnice, iż głośne imprezy będą się właśnie tam odbywały, tak niestety się nie stało. Wielokrotnie interweniowano w tej sprawie na policji, jednak nie przyniosło to oczekiwanych rezultatów. Uciążliwe stało się również organizowanie wyścigów samochodów modelarskich. Przy czym Pani Stępnia podkreśliła, iż mieszkańcy nie kwestionują imprez sportowych - nawet chętnie je oglądają, kwestionują natomiast dzikie nocne imprezy. Nie do zniesienia jest montaż i demontaż sceny, trwa to przez dwa trzy dni.

Pani **M. Stępnia**k stwierdza, iż nie wolno skazywać mieszkańców na takie stresy i nie wolno pozwalać na łamanie prawa. Oczekuje zatem od Rady, aby rozwiązać problem organizowania imprez na stadionie.

Pani **M. Stępnia**k wyraziła wielkie zdenerwowanie całą sytuacją, spotkała się przy tym z impertynencjami ze strony niektórych radnych. Natomiast wielki szacunek Pani Martyna skierowała po adresem zastępcy burmistrza Pana Leszka Michalskiego oraz radnych Pana Z. Dudy, Pani L. Karbownik, Pani J. Sudoł oraz Pani C. Włodarczyk, podziękowała tym osobom za zrozumienie spraw i problemów z jakimi się zwracała.

Po burzliwej dyskusji jaka wywiązała się w powyższym temacie głos zabrał zastępca burmistrza Pan **L. Michalski** poinformował, iż biorąc pod uwagę sygnały

i problemy zgłaszane przez mieszkańców. W dniu jutrzejszym wspólnie z burmistrzem na godzinę 13⁰⁰ zorganizowano spotkanie, na które zaproszono Dyrektora OSiR, Policję, Straż Miejską, członków Komisji Spraw Obywatelskich i Porządku Publicznego Panią Martynę i innych mieszkańców tego rejonu, aby przedyskutować jak te problemy rozwiązać, bowiem dzisiejsza sesja tego nie załatwi. W dniu jutrzejszym będzie odpowiedni czas i miejsce do tego, aby zastanowić się jakie podjąć skuteczne kroki w celu rozwiązania tego problemu.

Na takim też postanowieniu zamknięto dyskusję w tym punkcie. Przewodniczący Pan **J. Migdał** podziękował Pani M. Stępniaak za zorientowanie radnych w problemie i za udział w sesji.

18.Zakończenie sesji.

Po wyczerpaniu wszystkich punktów porządku obrad Przewodniczący Rady Pan **Józef Migdał** zamknął LVIII sesję Rady Miejskiej mówiąc: „Zamykam LVIII sesję Rady Miejskiej w Kłodzku”.

Zakończenie sesji nastąpiło o godz. 13³⁰.
Czas trwania sesji 1 godz. i 40 min. (10⁰⁰ – 13³⁰).

Protokół sporządziła: Barbara Gargas

.....

Przewodniczący Rady Miejskiej w Kłodzku

Józef Migdał